

تدوین شاخص‌های مؤثر بر گونه‌شناسی بافت شهری*

دکتر کیانوش ذاکر حقیقی* دکتر حمید ماجدی** دکتر فرح حبیب***

تاریخ دریافت مقاله: ۸۸/۶/۱۴

تاریخ پذیرش نهایی: ۸۸/۱۲/۱۹

چکیده

نرخ بی‌سابقه‌ی تحولات در بافت کلان‌شهرهای ایران، آن‌را دچار تغییرات کالبدی پیش‌بینی‌نشده‌ای نموده و برنامه‌ریزی برای آن با مشکل جدی مواجه نموده است. پژوهش حاضر تلاشی است برای تعیین شاخص‌های مؤثر در گونه‌شناسی بافت شهری به منظور برنامه‌ریزی برای این بافت در حال تحول. بدین منظور، پژوهش با استفاده از مطالعات اسنادی، ابتدا به تدوین چهارچوب نظری گونه‌شناسی و شکل‌شناسی می‌پردازد و سپس، با استفاده از روش تحلیلی-تطبیقی و مرور مستندات و تجربیات مشابه در جهان و معیارها و مؤلفه‌های گونه‌شناسی، و بر آن اساس شاخص‌های مؤثر را مشخص می‌نماید. پژوهش حاضر نشان می‌دهد که با استفاده از نه شاخص مؤثر و با استفاده‌ی دومرحله‌ای از آنها، یا به عبارت دیگر، استفاده از شاخص‌های بااهمیت بیشتر برای مقاصد مختلف برنامه‌ریزی در مرحله‌ی اول برای تعیین گونه‌های اصلی، و سپس استفاده از باقی شاخص‌ها در این گونه‌ها برای تعیین زیرگونه‌های بافت شهری می‌توان به روندی سیستماتیک برای دسته‌بندی بافت شهری دست یافت.

واژه‌های کلیدی

بافت شهری، گونه‌شناسی، شکل‌شناسی، شاخص‌ها

* این مقاله برگرفته از رساله دکتری تخصصی کیانوش ذاکر حقیقی به راهنمایی دکتر حمید ماجدی و مشاوره دکتر فرح حبیب با عنوان "گونه‌شناسی بافت شهری (نمونه موردی: شهر تهران)" است که در تابستان ۱۳۸۷ در دانشکده هنر و معماری واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی ارائه شده است.

** دانش‌آموخته دکتری تخصصی شهرسازی در دانشکده‌ی هنر و معماری، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (مسئول مکاتبات)

E-mail: k.zakerhaghighi@gmail.com

E-mail: k.Majedi_h@yahoo.com

E-mail: f.habib@srbiau.ac.ir

*** استادیار دانشکده‌ی هنر و معماری، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

*** دانشیار دانشکده‌ی هنر و معماری، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران